

Tweede Kamer der Staten - Generaal
Postbus 20018
2500EA Den Haag

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp
Forse tekorten Jeugdhulp

Zaaknummer
2116729

Uw kenmerk

Datum
10 mei 2017

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Middels deze brief vragen wij uw aandacht voor de problematiek die wij in Hengelo ondervinden met de financiering van de jeugdhulp en de zorgen die wij hierover hebben. De uitgaven van de gemeente Hengelo aan jeugdhulp zijn fors hoger dan het budget dat wij ervoor ontvangen van het Rijk. Daardoor staat de continuïteit van de zorg en ondersteuning voor onze inwoners onder druk. Wij zijn daarin niet uniek. Samen met de VNG (Vereniging Nederlandse gemeenten) en de OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugd in Twente), proberen wij grip te krijgen op en vragen wij aandacht voor de financiële tekorten in het sociale domein. Separaat daaraan willen wij in deze brief inzoomen op de financiering van de jeugdhulp en de problemen die wij hebben. Wij vragen u de verantwoordelijk Minister en Staatssecretaris hierop aan te spreken. Concreet vragen wij:

1. Meer middelen beschikbaar om de benodigde zorg en ondersteuning aan onze inwoners te kunnen blijven bieden.
2. Meer duidelijkheid over het objectieve verdeelmodel en deze waar nodig te heroverwegen (passend bij de huidige situatie) en de invoering van dit verdeelmodel te temporiseren.
3. Meer grip vanuit gemeenten op doorverwijzingen naar jeugdhulp van andere partijen dan de gemeente of een aanpassing van de 'open einde' financiering hiervan.
4. Aanpassing van het woonplaatsbeginsel binnen de Jeugdwet dan wel volledige en tijdige compensatie van de kosten die wij hieraan extra uitgeven.

Zorg en ondersteuning in Hengelo

De gemeente Hengelo ondersteunt mensen om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen. Via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) biedt de gemeente onder meer ondersteuning bij het huishouden, begeleiding en dagbesteding en ondersteuning om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor alle jeugdhulp. Bijvoorbeeld hulp aan huis bij problemen in het gezin. Of hulp en ondersteuning aan jongeren met een beperking, stoornis, aandoening of opgroei problemen. In 2016 heeft de gemeente circa 1.800 Hengelose jeugdigen en/of gezinnen hulp en ondersteuning vanuit de Jeugdwet geboden. Dat is ruim 11% van de totale jeugdpopulatie in Hengelo.

Financiële tekort jeugdhulp Hengelo

In 2015 en 2016 heeft de gemeente Hengelo aan de jeugdhulp fors meer geld uitgegeven dan wij vanuit het Rijk hebben ontvangen. Onze jaarrekening 2016 laat bijvoorbeeld zien dat ons tekort op de jeugdhulp oploopt tot ongeveer 3,8 miljoen Euro. Dit konden wij tot op heden opvangen binnen onze eigen begroting; grotendeels met middelen uit de Wmo. Voor 2017 is dit niet meer mogelijk. Vanaf 2017 krijgen wij namelijk te maken met extra kortingen vanuit het Rijk op de budgetten. Ter vergelijking: in 2016 kreeg de gemeente Hengelo 30 miljoen voor de Wmo en 19,5 miljoen vanuit de Jeugdwet. In 2017 is dat 26 miljoen voor de Wmo en 18,6 miljoen voor de Jeugdwet. In totaal is dat ongeveer 5 miljoen Euro. Ruim 10 % minder van het totale budget. Dit is niet langer voldoende om de benodigde zorg en ondersteuning aan onze inwoners te kunnen bieden.

Natuurlijk doen wij er alles aan om dit als gemeente zelf op te lossen. Zo hebben wij een plan van aanpak gemaakt met maatregelen die moeten bijdragen tot minder uitgave op de jeugdhulp

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Hazenweg 121

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

(zonder daarbij al te veel concessies te hoeven doen aan de hulp voor onze jeugdigen), maar daarmee krijgen wij de begroting niet sluitend. Verdere verschuiving binnen onze begroting is niet mogelijk omdat dit altijd elders in de stad of op andere terreinen problemen oplevert.

Actie: Wij pleiten voor meer middelen voor jeugdhulp om de benodigde zorg en ondersteuning aan onze inwoners te kunnen blijven bieden.

Wij zien dat ruim 3 van de 5 miljoen Euro die wij minder krijgen, wordt veroorzaakt door de overgang van het historische naar het objectieve verdeelmodel. In 2015 zijn de budgetten voor jeugdhulp en de nieuwe Wmo taken op basis van een historisch verdeelmodel (naar aanleiding van zorggebruik 2012) over gemeenten verdeeld. Met ingang van 2016 zijn de middelen verdeeld middels een objectief verdeelmodel (op basis van structuurkenmerken van onze gemeente), waarbij het verdeelmodel geleidelijk wordt ingevoerd. Naast het feit dat wij onvoldoende zicht hebben en krijgen op de opbouw van dit verdeelmodel, vinden wij de snelheid waarmee het wordt uitgevoerd niet in verhouding tot de snelheid waarmee de transformatie binnen de jeugdzorg op lokaal niveau redelijkerwijs kan worden bewerkstelligd.

Actie: Wij pleiten voor meer duidelijkheid over het objectieve verdeelmodel en deze waar nodig te heroverwegen (passend bij de huidige situatie) en voor temporisering van de invoering van dit model.

Beperkte sturing

De stuurbaarheid vanuit de gemeente op de jeugdhulp is beperkt. Daarvoor zijn een aantal oorzaken aan te wijzen.

Een van de oorzaken is dat wij onvoldoende grip hebben op de doorverwijzing naar jeugdhulp. De Jeugdwet maakt het mogelijk dat ook huisartsen, jeugd- en kinderartsen en gecertificeerde instellingen jeugdigen mogen doorverwijzen naar jeugdhulp. Wij zien in Hengelo dat 60% van de verwijzingen naar jeugdhulp door een van deze partijen gebeurt, waarvan wij als gemeente wel de rekening moeten betalen. Wij weten van deze jeugdhulp niet of het de meest gepaste ondersteuning en zorg is, zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dicht mogelijk bij huis. Door intensief overleg met de huisartsen in Hengelo en de inzet van praktijkondersteuners Jeugd bij een aantal van de huisartsen (gefinancierd door de gemeente) proberen wij samen passende jeugdhulp in te zetten. Hoewel wij niet twijfelen aan de professionaliteit van andere verwijzers, zouden wij omwille van onze financiële huishouding, nog meer grip op deze doorverwijzingen willen hebben. Of zouden wij willen zien dat het Rijk een oplossing biedt voor deze min of meer 'open einde' regeling.

Actie: Wij pleiten voor meer grip vanuit gemeenten op doorverwijzingen naar jeugdhulp van andere partijen dan de gemeente of een aanpassing van de 'open einde' manier van financieren hiervan.

Daarnaast heeft de gemeente Hengelo te maken met negatieve effecten van het woonplaatsbeginsel. Op het gezondheidspark in Hengelo zijn (boven)regionale instellingen gevestigd waar veel kinderen gehuisvest zijn die van oorsprong niet uit Hengelo komen. Ze kampen met ernstige gedragsstoornissen, lopen vast, zijn thuis niet langer veilig. De kosten voor hun verblijf en behandeling in de instelling bedragen 1 tot 1,5 ton per jaar per cliënt. Die rekening belandt doorgaans bij de gemeente waar de kinderen vandaan komen, maar in veel gevallen is dit ook niet zo. Dat is terug te voeren op die gevallen waarbij de voogdij over het kind volledig is weggehaald bij de ouders en wordt uitgeoefend door de instelling of het pleeggezin waar het kind belandt. Na zo'n voogdijmaatregel gaat de rekening voor de behandeling van het kind niet langer naar de woongemeente van de ouders, maar naar de gemeente waar toevallig het gebouw van de instelling is gevestigd, in dit geval de gemeente Hengelo.

Het ministerie van Volksgezondheid heeft hiervoor wel een compensatieregeling in het leven geroepen, maar daarmee zijn nog lang niet alle kosten gedekt. Bovendien vindt compensatie pas achteraf plaats als gevolg van de zogenaamde T-2 systematiek: de gemeente moet de forse

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

tekorten dus meerjarig voorschieten, voor zover de kosten al worden vergoed, terwijl de gemeente miljoenen bekostiging moet vinden vanuit andere gemeentelijke taken.

Daarbij is het voor de gemeente ook nog eens lastig om goede contractafspraken te maken met de instellingen die de zorg moeten leveren doordat de gemeente vooraf niet weet hoeveel geld zij precies terug zal krijgen.

Wij zien dat nog eens bevestigd in hetgeen dat het Ministerie van VWS schrijft in haar factsheet: "Een aantal gemeenten geven aan een (flinke) groei waar te nemen, waarvan tevens verondersteld wordt dat deze nog aanhoudt alvorens dit zich zal stabiliseren. Dit kan onder andere veroorzaakt worden doordat bij de vorming van een nieuw zorglandschap locaties voor jeugdhulp met verblijf worden gesloten of verplaatst. Door de T-2 systematiek moeten deze gemeenten budget voorschieten, waarvan het de vraag is of ze dit ooit gecompenseerd krijgen. Momenteel is nog onvoldoende vastgesteld hoe groot dit probleem is. Daarnaast is geconstateerd dat het niet eenvoudig zal zijn hier een oplossing voor te bieden."

Actie: Wij pleiten voor aanpassing van het woonplaatsbeginsel binnen de Jeugdwet dan wel voor volledige en tijdige compensatie van de kosten die wij hieraan extra uitgeven.

Landelijk beeld

Dat de financiële problemen niet alleen spelen in de gemeente Hengelo, krijgen wij bevestigd in het gegeven dat ruim 57 procent van de gemeenten in 2016 niet uitkomen met het jeugdhulpbudget (de jaarrekeningen worden op dit moment opgemaakt). Voor dit jaar zien nog meer gemeenten het somber in: ruim zes op de tien gemeenten (61 procent) van de gemeenten voorziet in 2017 in de rode cijfers te belanden. Dat blijkt uit onderzoek van Binnenlands Bestuur en de NOS onder 215 gemeenten.

De VNG heeft in samenwerking met de NDSD (Netwerk Directeuren Sociaal Domein) een onderzoek laten uitvoeren naar gemeenten die de komende jaren tekorten verwachten op de taken die in 2015 zijn overgeheveld naar gemeenten in het sociaal domein. Hieraan hebben wij vanuit Hengelo onze volle medewerking verleend. De belangrijkste conclusies van het onderzoek zijn dat een aantal gemeenten forse tekorten verwacht. De quickscan laat zien dat het in sommige gevallen gaat om een tekort van meer dan 20% van het bedrag dat in de betreffende verdeelmodellen beschikbaar is voor de gemeente. De exacte omvang van het vraagstuk is op grond van dit korte onderzoek nog niet definitief vast te stellen. Wel lijkt er voldoende aanleiding om aanvullende ondersteuning te organiseren om deze mogelijke negatieve spiraal te voorkomen.

Wij veronderstellen u met deze brief inzicht te hebben gegeven in de problematiek die wij in Hengelo ondervinden met de financiering van de Jeugdhulp en de zorgen die wij hierover hebben. En verzoeken u dringend hierin actie te ondernemen richting de verantwoordelijke Minister en Staatssecretaris.

Wij zijn te allen tijde bereid tot nadere toelichting.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

4

2116729

[Signature]

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074